Zanim nadejdzie kryzys: jak wzmocnić gotowość Europy i Polski na sytuacje nadzwyczajne

Bruksela, 13 października 2026 r.

W Międzynarodowym Dniu Ograniczania Ryzyka Klęsk Żywiołowych Unia Europejska rozpoczyna akcję ***„Jedność w działaniu: Przygotowanie dzisiaj, gotowość na jutro.”*** Inicjatywa poświęcona ochronie ludności zwraca uwagę na znaczenie przygotowania na sytuacje kryzysowe oraz rolę europejskiej solidarności w ochronie mieszkańców, społeczności i środowiska naturalnego w obliczu różnego rodzaju zagrożeń.

W miarę jak rośnie skala i złożoność katastrof związanych ze zmianami klimatu, przygotowanie na sytuacje kryzysowe jest ważniejsze niż kiedykolwiek. Tylko w 2026 roku pożary lasów strawiły już ponad 669 000 hektarów w całej Europie, czyli więcej niż w analogicznym okresie w 2025 roku, który okazał się najgorszym rokiem pod względem pożarów lasów w historii. Równie dotkliwe skutki niosą ze sobą powodzie, które zagrażają ludziom i infrastrukturze oraz powodują straty gospodarcze na obszarze UE szacowane na 8,6 miliarda euro rocznie.

W Polsce znaczenie przygotowania na sytuacje kryzysowe uwidoczniła powódź, która we wrześniu 2024 roku objęła południowo-zachodnią część kraju. Żywioł dotknął ponad 238 tys. osób, a blisko 4,5 tys. mieszkańców musiało zostać ewakuowanych. W wyniku powodzi życie straciło 9 osób. Woda zalała ponad 10,5 tys. budynków mieszkalnych, a ponad 400 zostało zniszczonych lub wyłączonych z użytkowania. Skutki żywiołu odczuło również ponad 800 obiektów o szczególnym znaczeniu społecznym, w tym szkoły, przedszkola, żłobki, placówki ochrony zdrowia, domy pomocy społecznej, posterunki policji oraz budynki Ochotniczych Straży Pożarnych. Łączne straty oszacowano na blisko 1,4 mld zł. Skala zniszczeń pokazała, jak duże znaczenie dla ograniczania skutków katastrof mają działania podejmowane jeszcze przed wystąpieniem zagrożenia.

Na tym tle akcja „*Jedność w działaniu*” przypomina o działaniach wykonywanych na długo przed tym, zanim sytuacja kryzysowa trafi na pierwsze strony gazet: od monitorowania ryzyka i wczesnego ostrzegania po wspólne szkolenia – wszystkie te elementy pomagają zapewnić szybką i skoordynowaną reakcję, gdy liczy się każda minuta.

Gotowość w praktyce: Jak Europa przygotowuje się do „działania jako jedność”

Sercem kampanii są specjaliści ds. ochrony ludności, którzy, niezależnie od granic państw,wspólnie ćwiczą, szkolą się i przygotowują do reagowania na sytuacje kryzysowe. Śledząc ich pracę, projekt „*Jedność w działaniu*” wysuwa na pierwszy plan kwestię gotowości i pokazuje, w jaki sposób UE pomaga krajom członkowskim wzmacniać ich gotowość przed wystąpieniem kryzysów oraz koordynuje wspólne działania, gdy potrzebna jest szybka reakcja.

W ramach ćwiczeń przygotowawczych UE (MODEX) zespoły z różnych krajów biorą udział w pełnoskalowych symulacjach scenariuszy kryzysowych. Ćwiczenia te pozwalają ratownikom testować procedury, dzielić się wiedzą, budować zaufanie i usprawniać koordynację działań ponad granicami, dzięki czemu mogą reagować szybko i skutecznie, gdy zagrożone jest ludzkie życie.

W ćwiczeniach EU MODEX aktywnie uczestniczą również polscy ratownicy. W styczniu 2026 roku strażacy ze Specjalistycznej Grupy Poszukiwawczo-Ratowniczej „Łódź” weszli w skład 43-osobowej grupy USAR Poland, która wzięła udział w międzynarodowych ćwiczeniach w Danii organizowanych w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności. Podczas realistycznych symulacji ratownicy ćwiczyli m.in. przeszukiwanie zawalonych budynków, stabilizację konstrukcji oraz ewakuację osób poszkodowanych. Takie ćwiczenia pozwalają doskonalić procedury, podnosić poziom wyszkolenia służb i wzmacniać współpracę między zespołami z różnych państw, co ma kluczowe znaczenie podczas rzeczywistych katastrof i akcji ratunkowych prowadzonych zarówno w kraju, jak i za granicą.

- Ta kampania przybliża obywatelom działania, które pomagają Europie lepiej przygotować się na sytuacje kryzysowe. Pokazując wspólne szkolenia i przygotowania służb ratunkowych, chcemy zwrócić uwagę na rolę współpracy europejskiej oraz to, jak UE wspiera kraje w budowaniu gotowości i reagowaniu na kryzysy - powiedział Zacharias Giakoumis, szef jednostki ds. komunikacji w Departamencie Ochrony Ludności UE.

Kampania, która szczególną uwagę poświęca zagrożeniu powodziowemu,, zachęca również ludzi do postrzegania gotowości jako wspólnej odpowiedzialności oraz podkreśla, dlaczego działania podejmowane przed wystąpieniem katastrofy są równie ważne jak skuteczna reakcja, gdy kryzys już nastąpi.

Projekt „*Jedność w działaniu*", pod przewodnictwem Departamentu Ochrony Ludności UE, będzie realizowany do grudnia 2026 r. w siedmiu państwach członkowskich UE: Bułgaria, Chorwacja, Francja, Niemcy, Holandia, Polska i Rumunia. Za pośrednictwem treści cyfrowych i mediów społecznościowych, portretów wideo ratowników ochrony ludności oraz współpracy medialnej, inicjatywa ma na celu zwiększenie widoczności europejskiej ochrony ludności wśród odbiorców w całej Europie oraz budowanie lepszego zrozumienia, w jaki sposób UE pomaga krajom przygotować się na sytuacje kryzysowe i reagować na nie. Inicjatywa jest również częścią szerszej kampanii Komisji Europejskiej Chronimy to, co ważne.

Wzmocnienie gotowości i odporności Europy

Poza zagrożeniami naturalnymi, takimi jak powodzie czy pożary lasów, Europa powinna dziś przygotować się na znacznie szerszy zakres ryzyka, w tym kryzysy zdrowotne, przerwy w dostawie prądu, cyberataki i zagrożenia geopolityczne. W obliczu coraz bardziej złożonego krajobrazu zagrożeń UE intensyfikuje działania mające na celu wzmocnienie gotowości i odporności w całej Europie.

W ramach budżetu UE na lata 2021–2027, 3,6 miliarda euro zostało przeznaczone na Unijny Mechanizm Ochrony Ludności, który pomaga państwom członkowskim lepiej przygotowywać się na katastrofy, skuteczniej reagować w czasie kryzysów i sprawniej prowadzić działania po ich zakończeniu. Działania te przyczyniają się również do realizacji szerszej strategii Unii Gotowości(Strategia Unii Gotowości), przyjętej w marcu 2025 r., której celem jest wzmocnienie zdolności UE do przewidywania, zapobiegania i reagowania na szeroki zakres zagrożeń i kryzysów. Strategia wspiera lepszą koordynację działań na szczeblu krajowym oraz promuje budowanie odporności poprzez zaangażowanie administracji publicznej, służb ratunkowych, przedsiębiorstw i obywateli.

O Europejskiej Ochronie Ludności

Gdy kraj potrzebuje dodatkowego wsparcia w sytuacji nadzwyczajnej, może zwrócić się o pomoc za pośrednictwem Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności. System ten umożliwia szybką koordynację wsparcia ze strony UE i państw uczestniczących, zapewniając sprawne rozmieszczenie ratowników, specjalistycznych zespołów oraz zasobów w miejscach dotkniętych katastrofami. Od momentu powstania w 2001 r. Mechanizm został uruchomiony ponad 880 razy. Ważnym elementem systemu jest rescEU, który zapewnia dostęp do wspólnej rezerwy zasobów, takich jak samoloty gaśnicze, sprzęt medyczny i specjalistyczne wyposażenie wykorzystywane podczas katastrof i sytuacji nadzwyczajnych.

Organy ochrony ludności są również wspierane przez narzędzia monitorowania i wczesnego ostrzegania oferowane przez usługę zarządzania kryzysowego programu Copernicus (EMS), które pomagają Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC) monitorować zagrożenia 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, koordynować pomoc europejską i wspierać operacje kryzysowe za pomocą mapowania satelitarnego.

To właśnie dzięki tym rozwiązaniom europejska solidarność przekłada się na konkretne działania, umożliwiając państwom wzajemne wsparcie i skoordynowaną reakcję w obliczu kryzysów. to największe znaczenie.

Treść kampanii jest dostępna pod adresem: https://ec.europa.eu/stories/we-act-as-one/index_pl.html